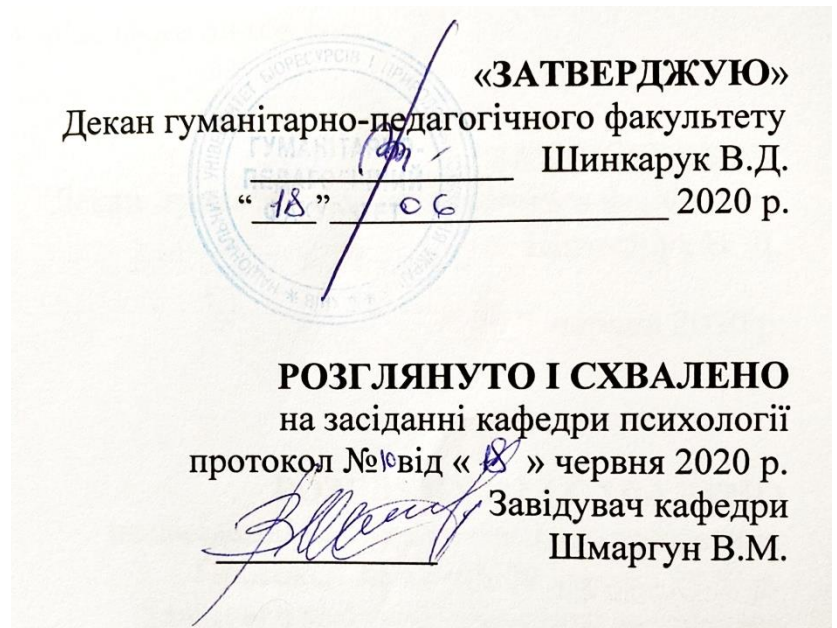

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра психології

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРАКТИЧНА ПСИХОЛОГІЯ В ДИПЛОМАТІЇ

Галузь знань: 29 «Міжнародні відносини»

Спеціальність: 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії»

Факультет: гуманітарно-педагогічний

Розробник: кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології
Омельченко Л.М.

КИЇВ – 2020

1. Опис навчальної дисципліни
«Практична психологія в дипломатії»

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, ступінь вищої освіти		
Галузь знань	29 «Міжнародні відносини»	
Спеціальність	«Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»	
Ступінь вищої освіти	Бакалавр	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	___4___	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота)	-	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	4	
Семестр	7	
Лекційні заняття	13 год	
Практичні, семінарські заняття	26 год	
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	81 год	
Індивідуальні завдання		
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних	3 год	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни: формування знань студентів про психологічні особливості взаємин між народами, представниками різних країн, а також вплив соціально-психологічних процесів на міжнародну взаємодію; розвиток навичок: аналізу індивідуальної та масової поведінки, функціонування малих соціальних груп, орієнтування в психологічних особливостях професійної діяльності в умовах культури країни перебування; розвиток адаптивних можливостей майбутніх фахівців міжнародної діяльності.

Завдання курсу полягає в розкритті психологічних особливостей та закономірностей взаємин між народами, представниками різних країн; сприяння усвідомленню студентами значення психологічної підготовки дипломата, формування та розвиток умінь аналізу міжнародних ситуацій, діяльності політичних лідерів, своєї власної поведінки, мотивація студентів до самоаналізу, професійного самовдосконалення.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є психологічні особливості міжнародних відносин, чинники, що зумовлюють комунікацію та взаємодію на міждержавному рівні.

Міждисциплінарні зв'язки: етнокультурологія; теорія міжнародних відносин, цивілізацій та міжнародні конфлікти.

Набуття компетентностей:

- інтегральна компетентність (ІК):

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в сфері міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій, зовнішньополітичної діяльності держав, міжнародних взаємодій між державами, міжнародними організаціями та недержавними акторами, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов та передбачає застосування теорій суспільних наук та спеціальних наукових методів дослідження проблем міжнародних відносин.

- загальні компетентності (ЗК):

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство, та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового образу життя.

ЗК3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК13. Здатність бути критичним і самокритичним.

- спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК1. Здатність виокремлювати ознаки та тенденції розвитку, розуміти природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, суспільних комунікацій та/або регіональних студій.

СК2. Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК3. Здатність оцінювати стан та напрями досліджень міжнародних відносин та світової політики у політичній, економічній, юридичній науках, у міждисциплінарних дослідженнях.

СК7. Здатність аналізувати міжнародні інтеграційні процеси у світі та на Європейському континенті, та місце в них України.

СК8. Усвідомлення національних інтересів України на міжнародній арені.

СК12. Здатність до здійснення комунікації та інформаційноаналітичної діяльності у сфері міжнародних відносин (українською та іноземними мовами).

3.Програма та структура навчальної дисципліни для:
повного терміну денної та заочної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Психологія особистості та соціальна психологія в дипломатії												
Тема 1. Психологічна парадигма аналізу дипломатичної діяльності	9	1	2			6						
Тема 2. Моделі особистості в психоаналізі	10	1	2			7						
Тема 3. Біхевіористський підхід до вивчення особистості. Когнітивістські теорії особистості	9	1	2			6						
Тема 4. Гуманістичний та культурно-історичний напрям в психології особистості	10	1	2			7						
Тема 5. Соціальна психологія в дипломатії	9	1	2			6						
Тема 6. Лідери та лідерство	10	1	2			7						
Тема 7. Психологія культурних відмінностей	9	1	2			6						
Разом за модулем 1	66	7	14			45						
Змістовий модуль 2. Психологічні особливості дипломатичної діяльності												
Тема 8. Контакти на найвищому рівні	12	1	2			9						
Тема 9-10. Психологічні особливості взаємодії з представниками різних регіонів світу	15	2	4			9						
Тема 11-12. Психологічні особливості дипломатії кризових ситуацій	15	2	4			9						
Тема 13. Психологічні проблеми дипломатичних колективів	12	1	2			9						
Разом за модулем 2	54	6	12			36						
Усього годин	120	13	26			81						

4. Теми практичних занять

П №	Назва теми	Кількість годин
1	Роль людського фактора в міжнародній взаємодії	2
2	Застосування знань психоаналізу в дипломатичній практиці	2
3	Темперамент і характер особистості. Роль характеру дипломата в професійній діяльності	2
4	Дистантний аналіз рис характеру особистості, прогнозування моделі поведінки особистості в дипломатичній діяльності	2
5	Аналіз групових процесів. Конформізм. Шляхи його подолання. Подолання огрупленого мислення	2
6	Психологічні особливості лідерства в сучасному світі. Аналітична діяльність дипломата	2
7	Психологічні особливості міжкультурної комунікації	2
8	Психологічні особливості багатогранної дипломатії	2
9	Етнічні стереотипи	2
10	Методика міжкультурного асимілятора	2
11	Превентивно-профілактичні заходи запобігання аутодеструктивної поведінки членів дипломатичного колективу в кризових ситуаціях. Розвиток здатності студентів до саморегуляції, розвиток резильєнтності	4
12	Методи розвитку групової згуртованості дипломатичних колективів	2
Разом		26

5. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

Контрольні питання

1. Психологічна парадигма дослідження міжнародних відносин
2. Поняття особистості у психології
3. Проблема структури особистості. Структура особистості за А. Петровським, К. Платоновим
4. Моделі особистості в психоаналізі (З. Фройд, К. Юнг, А. Адлер).
5. Его-захисні механізми особистості
6. Егопсихологія Е. Еріксона
7. Концепція особистості Е. Фромма
8. Концепція поведінки особистості Д. Вотсона
9. Теорія соціального навічання А. Бандури

10. Біхевіористська теорія Б. Скіннера
11. Характерологічні концепції особистості (Г. Олпорт, Р. Кеттлер)
12. Теорія типів особистості Г. Айзенка
13. Теорія мислення Ж. Піаже
14. Теорія особистісних конструктів Г. Келлі
15. Теорія особистості А. Маслоу
16. Феноменологічна теорія особистості К. Роджерса
17. Культурно-історична концепція особистості Л. Виготського
18. Розвиток особистості
19. Активність-пасивність людини
20. Темперамент особистості
21. Характер особистості
22. Здібності особистості
23. Психологічний підхід до трактування лідерства
24. Співвідношення понять лідер і лідерство
25. Теорії лідерства
26. Лідер і керівник
27. Психологічні особливості лідерства в сучасному світі
28. Світогляд лідерів
29. Дистантний аналіз рис характеру політичного лідера
30. Лідерський стиль. Типи лідерів
31. Поняття «мала соціальна група»
32. Конформізм, шляхи подолання конформізму
33. Групові процеси
34. Подолання огрупленого мислення у процесі ухвалення групового рішення
35. Структура групи
36. Психологія аналітичної діяльності. Сприймання та пам'ять
37. Відбір інформації.
38. Оцінювальні судження. Ефект контрасту, ефект асиміляції, ефект якоря, ефект цільового представлення, ефект атрибутивного представлення, ефект представлення ризикованого вибору,
39. Евристика репрезентативності, евристика доступності
40. Помилка обґрунтування оцінки
41. Фундаментальна помилка атрибуції
42. Ретроспективне спотворення інформації
43. Ефект наростання прихильності
44. Методики аналітичної роботи
45. Психологічні механізми культурного впливу
46. Національний характер
47. Стереотипи, забобони, дискримінація
48. Релігія в дипломатичній роботі
49. Міжнародні відносини і суспільна думка
50. Політичні стереотипи
51. Психологічні помилки в роботі дипломата
52. Контакти на найвищому рівні
53. Поняття «кризова ситуація»

- 54.Профілактика аутодеструктивної поведінки представників посольства
- 55.Конфліктна ситуація. Конфлікт. Види конфліктів
- 56.Урегулювання конфліктних ситуацій в міжособистісній взаємодії дипломатів
- 57.Дипломатичний колектив
- 58.Психологічні проблеми дипломатичних колективів та їх вирішення

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Факультет
Освітній ступінь
Спеціальність

Гуманітарно-педагогічний
Бакалавр

291 «Міжнародні відносини, суспільні
комунікації та регіональні студії»

Форма навчання
Семестр, курс
Навчальна дисципліна

4 семестр, курс 2
Практична психологія в
дипломатії

Затверджено на засіданні кафедри психології
(назва кафедри)

Протокол № ... від «...» червня 2020 р.

Завідувач кафедри _____
(підпис)

Шмаргун В.М.
(прізвище та ініціали)

Екзаменатор _____
(підпис)

Омельченко Л.М.
(прізвище та ініціали)

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ			
ОС «Бакалавр» Спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»	Кафедра Міжнародних відносин і суспільних наук 2020-2021 н. р	ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1 з дисципліни «Практична психологія в дипломатії»	Затверджую Зав. кафедри (підпис) Шмаргун. 2020 р.
Екзаменаційні запитання			
1. Моделі особистості в психоаналізі (З. Фройд, К. Юнг, А. Адлер). Застосування знань психоаналізу в дипломатичній практиці			
2. Конформізм як феномен групової взаємодії. Шляхи його подолання			
Тестові завдання різних типів			
1. Допишіть визначення: Різні положення очей, губ, повік, брів людини називають _____.			
2. Пристрасне ставлення дипломата до країни тривалого перебування в психології називається: а) ідентичністю; б) подвійною ідентичністю; в) ідентифікацією; г) асиміляцією.			
3. Установіть відповідність між видом конформної поведінки та його сутністю			
	Сутність		Вид

1	вплив групи має зовнішній характер, тривалість конформної поведінки обмежується конкретною ситуацією	А	інтерналізація
2	існує у двох формах; людина може повністю чи частково уподібнювати себе іншим членам групи, або ж учасники взаємодії очікують один від одного певної поведінки, намагаючись виправдати ці взаємні очікування	Б	ідентифікація
3	пов'язана із цінностями особистості; у такій ситуації поведінка людини є відносно незалежною від зовнішніх впливів, тому що думки чи погляди інших об'єднані у систему цінностей самої людини	В	підпорядкування

4. Установіть відповідність між галуззю психологічного вчення та його практичним застосуванням в роботі дипломата:

Галузь науки		Сутність	
1	біхевіоризм	А	створення психобіографій політичних діячів на підґрунті аналізу їхнього дитинства
2	психоаналіз	Б	накладення санкцій на державу чи людину, що порушила міжнародні закони/угоди
3	когнітивна психологія	В	для прогнозування поведінки дипломатичного партнера належить ґрунтовно дослідити понятійний апарат, яким він оперує

5. Спотворення оцінки інформації в бік віддалення від контексту. Цей ефект у процесі оцінювання називають:

- ефект контрасту;
- ефект асиміляції;
- ефект якоря;
- ефект цільового представлення;
- ефект атрибутивного представлення.

6. Назвіть три складові успішного переконання за Д. Маєрсом: _____, _____, _____.

7. Важливо підкреслити значущість впливу країни перебування дипломата на регіональну політику, проявити належну повагу до традицій країни, володіти інформацією про ставлення до політичної ситуації не лише державних, а й релігійних діячів у розмові з представником:

- Південної Європи;
- Латинської Америки;
- Арабо-мусульманських держав;
- Австралії та Океанії.

8. Почати своє переконання із озвучення суджень, з якими реципієнт погоджується – це один зі способів:

- Створення ефекту ореолу
- Створення враження компетентності
- Створення враження нав'язливості
- Посилення спротиву співрозмовника
- Моментального переконання співрозмовника

9. Установіть відповідність між типом лідера та його характеристикою:

Тип	Характеристика
-----	----------------

1	Активний-позитивний	A	Привносить в дипломатичну діяльність почуття обов'язку, яке компенсує його низьку самооцінку, не отримує задоволення від політичної діяльності, підкреслює власні громадянські чесноти, йому бракує досвіду, гнучкості, уникає конфліктів
2	Активний-негативний	B	Сприйнятливий, схильний до незадоволення, орієнтований на інших, у взаємодії – прихильник співпраці та згоди, не прагне самоствердження за рахунок інших, його особистісна особливість – суперечність між низькою самооцінкою та феєричним оптимізмом
3	Пасивний позитивний	C	Переживає невідповідність між докладеними зусиллями та відсутністю задоволення, його активність зумовлена внутрішнім примусом, створює враження амбітного, спраглою владою, постійно стримує власну агресивність, йому притаманний брак цілісного бачення самого себе,
4	Пасивний-негативний	D	Тип лідера, який поєднує високу працездатність та задоволення виконаною роботою, йому притаманна висока самооцінка, самоповага, легко взаємодіє з оточенням, гнучкий, адаптивний, вважає себе цілеспрямованим

10. Кризовій ситуації притаманні швидкоплинність змін ситуації, драматичність подій, наявність серйозної загрози для безпеки людей, зокрема й іноземців. Це твердження є;

- а) правильним;
- б) неправильним.

6. Методи навчання

Методи організації навчальної діяльності студентів: лекція, практичне заняття, самостійна робота, консультація.

Словесні методи навчання: лекція, пояснення, розповідь, бесіда, інструктаж.

Наочні методи навчання: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

Практичні методи навчання: вправи, графічні роботи.

Методи навчання залежно від типу пізнавальної діяльності студентів: інформаційно-рецептивний, репродуктивний, проблемний, частково-пошуковий (евристичний).

Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: ділові та рольові (драматизація) ігри, дискусії і диспути, студентські наукові конференції, створення ситуації емоційно-моральних переживань, створення ситуації пізнавальної новизни та зацікавленості.

7. Методи контролю

Поточний контроль знань студентів проводиться в усній формі (опитування за результатами опрацьованого матеріалу, дискусії, професійно-орієнтовані завдання); проміжний контроль (тестування по завершенню опанування модуля) у письмовій формі; підсумковий контроль знань у вигляді екзамену в письмовій формі, з подальшою усною співбесідою.

8. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання студента відбувається згідно з положенням «Про екзамени та заліки в НУБіП України» від 27.12.2019 р. протокол № 5 табл. 1.

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90 – 100	відмінно	зараховано
74 – 89	добре	
60 – 73	задовільно	
0 – 59	незадовільно	не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації $R_{\text{ат}}$ (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$.

9. Методичне забезпечення

1. Робоча програма навчальної дисципліни «Практична психологія в дипломатії».
2. Силабус дисципліни «Практична психологія в дипломатії».
3. Омельченко Л.М. Практикуміз конфліктології. Навчальний посібник. К.: НУБіП, 2016, 146 с.
4. Омельченко Л.М. Психологія спілкування. К.: Ліра-К, 2020. – 156 с.

10. Рекомендована література

Основна

1. Варій М. Й. Психологія особистості. Підручник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2016. 608 с.
2. Москаленко В. В. Соціальна психологія: підручник. К.: Центр навчальної літератури, 2005. 624 с.
3. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія: підручник: У 2 кн. Кн. 1. Соціальна психологія особистості і спілкування. К: Либідь, 2004. 576 с.
4. Основи соціальної психології: Навчальний посібник. За ред. М. М. Слюсаревського. К.: Міленіум, 2008. 495 с.
5. Психологія спілкування: навчальний посібник. Л. Г. Кайдалова, Л. В. Пляка, Н. В. Альохіна, В. С. Шаповалова. Х.: НФаУ, 2018. 140 с.
6. Ткач Д. Психологічні особливості ведення дипломатичних переговорів (українська практика). Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.krok.edu.ua/download/publikatsiji/tkach-dmitro-ivanovich/dmitro-tkach-publikatsiya-009.pdf> (дата звернення 08.02.2020).

Допоміжна

1. Берн Э. Игры, в которые играют люди. М. Форс, 2016. 288 с.
2. Вердербер Р., Вердербер К. Психология общения. СПб.: Нева, М.: ОЛМА-ПРЕСС, 2003. 318 с.
3. Головаха Є.І. Психологія людського взаєморозуміння. К.: Україна – Інститут соціології НАН України, 2002. 223 с.
4. Ильин Е. П. Психология общения и межличностных отношений. СПб.: Питер, 2009. 576 с.
5. Леонтьев А.Н. Деятельность. Сознание. Личность. Учеб. пособие для студ. вузов, обучающихся по направлению и спец. «Психология», «Клиническая психология». М. : Смысл; Академия, 2004. 346 с.
6. Лабунская В.А., Менджерицкая Ю.А., Бреус Е.Д. Психология затрудненного общения. М.: Академия, 2001. 288 с.
7. Майерс Д. Социальная психология. СПб.: Питер, 2016. 800 с.
8. Панкратов, В.Н. Манипуляции в общении и их нейтрализация: практическое руководство. М.: Изд-во Института психотерапии, 2006. 208 с.
9. Пиз А. Пиз Б. Язык телодвижений. Расширенная версия. М.: Эксмо, 2008. 448 с.
10. Практическая психология для дипломатов: учеб. пособие. Под ред. Р.Ф. Додельцева. М. : МГИМО-Университет, 2011. 508 с.
11. Экман П. Психология лжи. СПб.: Питер, 2007. 270 с.
12. Langholtz Н. The Psychology of Diplomacy. Greenwood Publishing Group,

11. Інформаційні ресурси

1. Демонстраційна лекція Пола Екмана URL: https://www.youtube.com/watch?v=axgAMNf4e_k (дата звернення 30.06.2020).
2. Как общаться с иностранными коллегами. Советы эксперта (бизнес-тренер по деловым коммуникациям с иностранцами и лицензированный партнер RichardLewisCommunications Мария Тодосийчук). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=V20BlZpfhIk> (дата звернення 20.02.2020).
3. Лекція Донцова О.І. Психологія спілкування і вербальна комунікація URL: [hpsihologiya/psihologiya-obweniya-i-verbalnaya-kommunikaciya/](https://hpsihologiya.com.ua/psihologiya-obweniya-i-verbalnaya-kommunikaciya/) (дата звернення 01.06.2020).
4. Методика діагностики міжличностних відносин (адаптація Л.М. Собчик) URL: <https://psylist.net/praktikum/dmo02.htm> (дата звернення 01.06.2020).
5. Пиз Аллан і Барбара. Язык взаимоотношений (Мужчина и женщина) URL: <http://psy.piter.com/library/?tp=2&rd=5&l=257> (дата звернення 01.06.2020).
6. Стюарт Й., Джойнс В. Жизненный сценарий. Бібліотека PSYLIB URL: <http://psylib.org.ua/books/stewj01/index.htm> (дата звернення 01.06.2020).